

Hammershøj Autoophug ca. 1947

På side 4 inde i bladet får man et tilbud om besøg på adressen, og på bagsiden ser man et helt andet billede af firmaet.

Medlemsblad nr. 2, 30. årgang 2023

Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening

Marianne Lybek Witt Søndermarksvej 13, Ørum – 8830 Tjele 25610087 Mariannewitt@hotmail.com	Formand
Karen Vesterby Meldgårdsvej 15, Rødding - 8830 Tjele 40640429 vesterby@godmail.dk	Næstformand
Per Vester Lærkevej 21, Ørum – 8830 Tjele 40486029 begtrup23@gmail.com	Kasserer
Lis Jensen Flarupvej 14, Mollerup – 8830 Tjele 28438805 Flarupvej14@fibermail.dk	Sekretær
Jørgen Dalager Midgårdsvej 3 – 8800 Viborg 23278928 nederskov@dalager.com	Redaktør – Tjele på Tværs
Jan Dalsgaard Johannesen Norupvej 8, Vammen – 8830 Tjele 86690905 jan.dalsgaard.johannesen@gmail.com	Medlem
Per Busk Sørensen Meldgårdsvej 47 - 8830 Tjele 30660296 perbusk@gmail.com	Medlem
Nils Kofoed, Søndermarksvej 23, Ørum - 8830 Tjele 61717543 Loneognils@gmail.com	Suppleant
Erik Overgaard Vråvej 9 - 8830 Tjele 30485291 Overgaard.erik@gmail.com	Suppleant

Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkiv

Tjelevej 8 - Ørum - 8830 Tjele
tlf: 2987 6703
e-mail: info@tjelearkivet.dk
www.tjelearkivet.dk
Åbent hver mandag fra kl. 14 - 17.
(Ferielukket i juli måned)

Generalforsamling

Tjele lokalhistoriske Forening afholdt generalforsamling den 22. februar i Ørum.

Formand Karsten Sørensen aflagde beretning for året 2022, der i begyndelsen af året var præget af corona. I april afholdtes årets generalforsamling på Karlslyst i Nr. Vinge. I august var der tre foredrag om Marie Grubbe, dels i Sønderhuset på Tjele Gods og i Tjele Kirke. 270 personer overværede foredragene. I oktober var der to foredrag i Bigum Jættestue.

Lene Hove aflagde beretning for Bogselskabet.

I 2022 udkom 14. årgang af Tjele på langs i et oplag på 600 stk., der nu næsten er udsolgt. Med denne udgivelse fylder Tjele på langs 25 år. I de 25 år er det blevet til 168 artikler af ca 100 skribenter og et samlet oplag på 12.325 bøger. Processen med udarbejdelse af næste bog er i fuld gang.

Per Vester tog sig af regnskaberne: Lokalhistorisk forening har haft et overskud på 12.862 kr. og en kassebeholdning på 75.740 kr.

Bogselskabet har haft et underskud på kr.40.492 og en kassebeholdning på kr. 76.947.

Nyvalgt til bestyrelsen blev: Per Busk Sørensen, Jørgen Dalager, Marianne Lybek Witt og Karen Vesterby. Som suppleanter blev Erik Overgaard og Nils Kofoed valgt. Revisorer er Solveig Nielsen og Martin Bay. Revisorsuppleant: Peder Hedegaard.

Efter generalforsamlingen holdt Marianne tale til Karsten Sørensen, hvor hun takkede ham for det store arbejde, han som foreningens formand har gjort.

Efter kaffen fortalte Claus Olesen og Mark Pauls om at være bidt af arbejdet med en metaldetektor.

Karen Vesterby

Bestyrelse og suppleanter 2023

Konflikten mellem Ukraine og Rusland - Baggrund og nye perspektiver.

Foredrag ved Philip Sviatchenko, strategisk virksomhedsrådgiver.

Onsdag, den 01. nov. 2023 Kl. 19.00

”Røddinghus” Meldgårdsvej 26, 8830 Tjele.

Krig i Ukraine – 30 års kamp for en bedre fremtid

Philip Sviatchenko har igennem snart 10 år fulgt konflikten i Ukraine tæt. Han er selv født i Kyiv under Sovjetunionen, men kom til Danmark i star-

ten af 1990'erne. Philip har siden arbejdet i den ukrainske hovedstad i en periode og taler og forstår både ukrainsk og russisk. Det giver Philip en enestående mulighed

for at følge med i konflikten fra begge parter udgangspunkt, og han giver et nuanceret og kvalificeret billede af den aktuelle konflikt.

Philip Sviatchenko bor nu i Viborg.

Et foredrag med Philip Sviatchenko kan give dig: - Et nuanceret og indgående indblik i den aktuelle situation i Ukraine.

Forståelse for baggrunden for konflikten mellem Ukraine og Rusland.

- Nye perspektiver på krigen og redskaber til at navigere i den massive informationsstrøm.

Billetter bestilles her:

tjelelokforening.nemtilmeld.dk.

Pris for medlemmer kr. 25,

øvrige kr. 50.

En let forfriskning i pausen

Det er prøvet af, så tilmeld dig blot!!

Autoophug i Hammershøj

Tjeleegnens lokalhistoriske Forening inviterer både medlemmer og andre lokalinteresserede til foreningens sommerarrangement hos :

Hammershøj Autoophug
Nørbækvej 17, Hammershøj
8830 Tjele

Onsdag d. 16. august kl 19:00

Marianne og Søren viser deres virksomhed frem og fortæller om historien bag. Genbrug er ikke læn- gere synonymt med en stor bunke affald. Firmaet er blevet certificeret indenfor branchens mål og er endda blevet valgt til årets autogenbruger i 2022.

Genbrug er sund fornuft, og det gavner både miljø og pengepung når det bliver gjort professionelt som her.

Medbring tæppe/pude, overtøj og egne kaffeting; og bliv klogere på hvordan vores gamle biler igen kan gøre nytte.

Der er ingen tilmelding og arrangementet er gratis både for medlemmer og øvrige interesserede.

På gensyn,
Tjeleegnens lokalhistoriske Forening

PS: skulle det være regnvejrr kan vi være inden døre

Slyngler, sjovere og gravrøvere

Den 8. maj afholdt Tjele lokalhistoriske Forening et foredrag i Tjelehallen, Ørum med journalist og historiker Henning Frandsen med ovennævnte titel. Som det fremgår af titlen, var der basis for nogle saftige anekdoter og fortællinger, så som konen, der var begravet under kartoffelkullen uden ge-

bis, gravrøvere på Assistent kirkegård og giftmord for at få ægtefæller til at forsvinde. Alt fortalt med glimt i øjet og humor, så de 55 tilhørere var godt underholdt. Som et helt lokalt islæt blev tyveriet af guldhornene nævnt, da tyven var fra Foulum Henning Frandsen gennemgik udviklingen inden for politiet og fængselsvæsnet med en historisk gennemgang fra 1241 med bysvende og op til nutiden.

Karen Vesterby

Dit lokale arkiv har to aktuelle projekter i støbeskeen

Tidligere på året har Museum Sallings Arkiv Team tilbudt lokale arkiver i bl.a. Viborg og Holstebro kommuner at deltage i et arkivpædagogisk projekt målrettet 6. klassetrin i grundskolen.

Grundtanken er, at de deltagende arkiver vil få en mulighed for at kunne øge deres synlighed blandt lærere og elever og gerne tage imod eventuelle besøg fra de skoleklasser, der har en interesse i at høre og se om arkivernes arbejde.

Museum Salling vil designe og udvikle et arkivpædagogisk værktøj – en ”arkivkuffert” indeholdende ”reproducerede og stemningsskabende effekter”- tilpasset det enkelte af de deltagende lokalarkiver, som en pædagogisk/historisk uddannet person vil kunne rejse rundt med til de lokale skoler. Projektet søges finansieret via Region M/V kulturudviklingspulje samt øvrige fonde, herunder Veluxfonden.

På Tjeleegnens lokalhistoriske Arkiv har vi, sammen med yderligere 8 andre lokalarkiver, fundet tanken bag det skitserede projekt så tilpas interessant, at vi har givet tilsagn til det, under forudsætning af, at det finansielle falder på plads. Projektet forventes at blive igangsat i løbet af det kommende skoleår.

Formidling af lokalhistorier

På arkivet er vi desuden i færd med at overveje en anden måde at formidle lokalhistorier i Tjele på. Vi har over de seneste 3-4 måneder haft flere møder, med henblik på at få præsenteret Tjeles mere interessante historiske/lokalhistoriske steder, områder og begivenheder. Personer med tilknytning til de enkelte sogne blev i den forbindelse bedt om at fremkomme med input m.v. af en sådan art, ligesom også andre dygtige aktører har været inde over. Senest har vi på arkivet haft et møde med præsten i Rødding på baggrund af hans erfaring med at få tilpasset applikationskilte og (8) QR-

koder, der informerer om dele af kirken og kirkegården. På baggrund heraf er det vores målsætning at udarbejde QR-koder, som blot behøver være tilgængelig via linket i koden og er forankret i vores hjemmeside. Som udgangspunkt vil vi søge at få præsenteret Tjeles 14 kirker på en sådan måde (2 ruter), at det i bedste fald kan blive interessant for såvel lokale som for udefrakommende.

Udover den tekniske tilgang til en sådan formidling skal det undersøges, hvilke eventuelle interessenter, der på forskellig vis bør inddrages.

Når præsentationen af diverse kirker (indtaling, lydeffekter, videoklip?) er tilendebragt, er det hensigten at få udarbejdet en turistfolder såvel i papirform som i digitaliseret udgave.

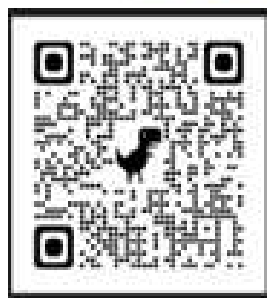
Tidsrammen er 4-6 måneder.

Jimmy Fisker / Arkivleder

Klip fra Tjele på Tværs 2014.

Måske kan der laves QR-koder med kirkehistorie.

Fuglsang-mordet

af Frede Storborg, Højbjerg . Tidligere gengivet i "Slægten"

I slægtshistorie og lokalhistorie støder man ofte på mere eller mindre fantastiske overleveringer, knyttet til navngivne eller unavngivne personer. For slægtsforskeren er det en interessant opgave at efterforske sådanne beretninger.

I nogle tilfælde viser det sig, at historien slet ikke kan verificeres, men at den snarere kan modbevises, mens

det i andre tilfælde viser sig, at der er noget om snakken. Som slægtsforsker skal man anstændigvis kun viderebringe en sådan historie, hvis den kan verificeres. I modsat fald må man skrive, at der kun er tale om en mundtlig overlevering, der ikke er sand. I sidste nummer af SLÆGTEN behandler Ole Bech Knudsen netop en sådan mundtlig overlevering, nemlig Uffe Ellemann-Jensens påståede spanske aner.

Frede Storborg

I min barndom i 1950'erne i Vejrumbro, en landsby 10 km øst for Viborg, hørte jeg min nu afdøde far, smedemester Aage Sørensen, fortælle en historie om, at en gårdmand på egnen engang var blevet skudt af sin søn med et jagtgevær. Sønnen var derpå roet ud på Vejrum Sø og havde skudt sig selv. Min far var flyttet til Vejrumbro i 1942 og havde hørt historien af nogle af de ældre mennesker i byen. Han mente, at mordet havde fundet sted omkring 50 år tidligere, altså omkring 1890. Dengang blev en smedje kaldt "Den sorte Avis", fordi man her fik nyheder at vide.

Smedjen var et slags samlingssted i landsbyen, hvor landmændene snakkede, mens de ventede på, at smeden fik skoet deres heste eller repareret deres landbrugsredskaber.

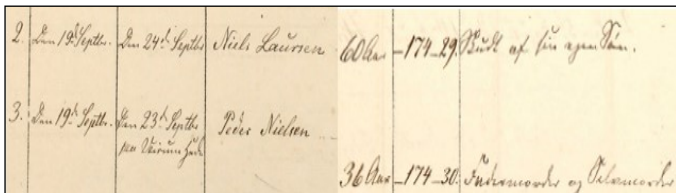
Da jeg mange år senere var begyndt at arbejde med slægtsforskning og havde lært at jonglere med kirkebøger og folketællinger, fik jeg lyst til at efterforske den gamle overlevering for at undersøge, om det var en gammel skrøne, eller om der var noget om snakken. Det viste sig, at mordet havde fundet sted omkring 30 år tidligere end påstået, nemlig søndag den 19. september 1858. I kirkebogen for Vejrum Sogn (Sønderlyng Herred, Viborg Amt) stod anført følgende under

"Døde Mandkjøn": *Død den 19.9.1858. begravet den 24.9.1858,*

Niels Laursen, Gaardmand af Storefuglsang Vejrum Sogn, født i Lunddorf død i Vejrum, 60 år. Skudt af sin egen Søn.

Død den 19.9.1858, begravet den 23.9.1858 på Vejrum Hede. Peder Nielsen, Søn af Gaardmand Niels Laursen i Store Fuglsang, født og død sammesteds, 36 år. Fadermorder og Selvmorder.

Der var altså substans i den gamle beretning, selvom der var gået næsten 75 år, fra den fandt sted, til min far havde hørt den, da han var flyttet til sognet. På Statens Avisarkiv i Århus fandt jeg *Viborg Stifts tidende* for dagen

efter mordet, nemlig mandag den 20. september 1858.

Her stod følgende:

En af de meest skrækkelige Misgjerninger: Et Fadermord og tillige et Dobbeltmord har igaar Morges fundet Sted i Fuglsang i Veirum Sogn, Sønderlyng Herred, omtr. 1 ~ Miil herfra Byen, idet Gaardmand Niels Laursen er bleven skudt af en af hans Sønner, en Karl på 36 Aar, som dernæst har skudt sig selv. De nærmere omstændigheder herved fortælles saaledes: Sønnen, der det meste af Natten havde været ude paa Sviir, Noget han var meget forfalden til og tillige ondskabsfuld, kom først hjem henimod Morgenstunden og gav da sin Harmeluft over at Faderen havde solgt en Hund. Paa Opfordring af Moderen, at han skulde gaae ud og lægge sig i sin Seng, fjernede han sig; men et Par Timer efter, da Husets Folk vare komne paa Benene og Faderen gaaet ud i Gaarden, overfaldt Sønnen ham her og bibragte ham et Slag i Hovedet med en Øxe. Konen og to voxne Døttre kom nu til og hindrede Sønnen fra at fortsætte med at slaae Faderen; men derpaa sprang den unaturlige Søn hen og snappede et Gevær, lagde an paa Faderen og skjød ham. Faderen udaandede dog ikke strax, men ledet af Konen og den ene Datter mægtede han at gaae ind i Huset, og efter at han her havde udtalt sin sidste Villie, døde han. Skuddet havde truffet ham øverst i Maven og Geværret var ladet med saakaldte Ræve-

hagl. Strax derefter saaes Ugjerningsmanden at løbe ned til Nørreaa og i en Baad at roe ud imellem nogle Siiv: del' hørtes et

Skud - Fadermorderen havde holdt Dom over sig selv! Efter den Stilling Liget fandtes i har Skuddet været øjeblikkeligt dræbende og Hovedet var aldeles massacereret.

Dagen efter gentog Berlingeren den samme historie ordret fra Viborg-avisen. Jo, også dengang var kriminelle handlinger godt avisstof.

Peder Nielsens forældre / Ane nr. 2-3: *Niels Laursen*, f. 1798 i Lunddorf, Viskum Sogn, døbt 29.4. i Viskum Kirke, d. 19.9.1858 på St. Fuglsang, Vejrum Sogn, begr. 24.9. fra Vejrum Kirke, gift 30.11.1821 i Vejrum Kirke med *Birthe Pedersdatter*, f. 1802 på St. Fuglsang, Vejrum Sogn, døbt 21.7. i hjemmet, fremstillet 15.8. i Vejrum Kirke, d. 2.6. 1861 på St.. Fuglsang, Vejrum Sogn, begr. 8.6. fra Vejrum Kirke.

Som det ses ovenfor, er Peder Nielsens far, Niels Laursen, født i Lunddorf i nabosognet Viskum Sogn, hvor hans forældre var fæstebønder. Ved konfirmationen 1814 fik han bedømmelsen *God Kundskab og en skikkelig Person*, og ifølge lægdsrullen for 1816 målte han ved sessionen 67" (171 cm). Efter den tids målestok var det en pæn højde, idet gennemsnitshøjden ved session dengang var ca. 64" (162 cm). Han blev omtalt som "Tienlig til Garder", men trak frinummer. 1821 giftede han sig med *Birthe Pedersdatter*, der var datter af ejeren af gården Store Fuglsang.

Peder Nielsens mor, *Birthe Pedersdatter*, var født på gården Store Fuglsang et par km. fra Vejrum i retning mod Løvskal. Hendes far, Peder Jensen, var oprindeligt fæstebonde under Viskum Hovedgård, men 1812 købte han gården af justitsråd Juul til Viskum og blev selvejer. Peder Jensens far, Jens Pedersen havde også haft gården i fæste. *Birthe Peders datter* mistede 1814 som 12-årig sin mor, men hendes far, Peder Jensen, giftede sig ikke igen. 1825, hvor han var blevet 66 år, solgte han gården til sin svigersøn, Niels Laursen. Peder Jensen blev boende på gården til sin død 1840.

Gården Store Fuglsang var en firelænget gård. Stuehuset beliggende mod nord (mod vejen mellem Vejrumbro og Thorsager) velindrettet til beboelse og vognport og var 12 fag langt og 8 3/4 alen dybt, dvs. ca. 20 m x 51 m. Det havde tre skorstene og var inddelt i stuer, kamre, et køkken og et bryggers. Der var to bilæggekakkelov-

rigsdaler. Moderens oplysninger fra politiforhøret om, at han 1848-51 var i krigstjeneste (den sønderjyske treårskrigen) passer åbenbart ikke. Ved folketællingen 1850 boede han da også på Store Fuglsang.

Efter hans død blev hans ejendele solgt på auktion. I bilag til auktionsprotokollen kan man se, hvad han eje-

ne af jern, en bageovn af ler og en indmuret kobberkedel. Det østre hus var stald og foderlo, og det var 8 fag langt og 7 3/4 alen dybt. Det søndre hus var hestestald, fåresti og foderlo, og det var 9 fag langt og 8 1/4 alen dybt. Det vestre hus var komlade og tærskelo, og det var 10 fag langt og 8 1/4 alen dybt. Alle bygningerne var med stråtag og klinede vægge. Stuehuset var dårligt vedligeholdt, mens de øvrige længer var godt vedligeholdt. - De nuværende bygninger er fra 1873 ifølge årstal på bygningerne.

Peder Nielsen blev født 1822 som den førstefødte af ægteparrets 10 børn. Ved konfirmationen 1838 fik han prædikaten *God i kundskab og opførsel*. De fleste andre fik dog *Meget god i kundskab og opførsel*. På sessionen 1845 var han 62 3/4" høj (159 cm), hvilket var lidt under gennemsnitshøjden på den tid. Ifølge lægdsrullen var hans fjerde og femte tå på venstre fod kroget, men om han var halt, står der intet om. Til trods for de misdannede tæer blev han vurderet som tjenstdygtig, og 1846 blev han indkaldt som soldat i forstærkningen. Han udeblev i første omgang og blev idømt en bøde på 1

de, hvad det blev solgt for, og hvem det blev solgt til. Foruden et chatol er der noget tøj (to huer, et halsbind, en frakke, et par bukser, en trøje, tre par støvler og fire par træsko), lidt værktøj (bl.a. en økse, sikkert den han slog faderen med), en båndkniv, fire høvle, fire save, to knibtænger), en oddersaks, et fiskegarn og en bøsse. At han skulle have fået sit gevær med i graven, og at broderen skulle have gravet det op igen, er altså tvivlsomt - med mindre han har haft to geværer. Alt i alt var det et ret beskedent bo, han efterlod sig. Fra de godt 14 rigsdaler, der kom ind ved auktionen, blev der ifølge skiftet fratrukket udgifter til en ligkiste (4 rigsdaler), en regning fra kromanden på Vejrumbrohuus (2 rigsdaler 8 skilling) samt diverse salærer og udgifter til auktion og skifte. Til fordeling mellem hans mor og søskende blev der kun godt 3 rigsdaler. Af skiftet kan man altså se, at han havde fået kredit, når han havde drukket på Vejrum Kro. Alt i alt tegner der sig et billede af en drikfældig ungkarl, der gik lidt for sig selv, gik på jagt og fiskede og lavede lidt snedkerarbejde, når han ikke arbejdede med forældrenes landbrug.

Peder Nielsens 2 år yngre broder Lauritz voksede ikke op hos sine forældre, men i Lunddorf hos sin farfader, Lauritz Nielsen, som han også var opkaldt efter. Årsagen til, at han ikke boede hos sine forældre, kendes ikke, men måske var der ikke behov for to sønner på gården.

I folketællingerne 1834 og 1840 (da han var henholdsvis 10 år og 16 år) boede han i Lunddorf, men 1845 var han tilbage på Store Fuglsang. 1850, 1855 og 1860 var han igen i Lunddorf. Da han døde ugift 1881, 57 år gammel, var han daglejer hos Søren Brask i Vej rum. Ligesom Peder Nielsen havde han krogede tær på venstre fod og fjerde tå var overliggende. På sessionen 1845 var han 64" (163 cm), altså lidt højere end broderen. Han blev taget til trainkusk (en, der kører forsyninger til tropperne), og han blev indkaldt 1848.

Efter Niels Laursen død ansøgte enken Birthe Pedersdatter om tilladelse til at sidde i uskiftet bo, hvad der også blev hende bevilget. Sammen med tilladelsen er en oversigt over gården. Den bestod af 40 tdr. land agerjord, 40 tdr. land hede og 15 tdr. land eng- og hedejord. Der blev dyrket rug, byg, havre, kartofler og boghvede samt hør. Agerjorden var sandet med lerunderlag, heden var tjenlig til opdyrkning, der fandtes mergel på ejendommen, og der var desuden et godt tørveskær.

Birthe Pedersdatter døde imidlertid allerede 1861, 3 år efter sin husbond. Efter hendes død solgte arvingerne såvel gård som ind- og udbo og besætning på auktion. Også her er bilagene til auktionsprotokollen bevaret. Gården blev budt op i 3775 rigsdaler til Jens Pedersen Østergaard fra Galten. Ved auktionen over indbo og besætning var der over 200 numre, som i alt indbragte godt 824 rigsdaler. Til auktionen kom der folk fra nær og fjern; her var det ikke kun folk fra sognet og nabosognene, men også længere borte fra. Gårdens dyrehold bestod ved auktionen af 2 heste, 3 køer, 2 kvier, 1 kalv, 1 vædder, 13 får, 6 høns, 1 hane og 1 hund.

Peder Nielsens forældre fik - som efterslægtstavlen viser - i alt 10 børn, først tre sønner og derefter syv døtre. Normalt blev den ældste søn opkaldt efter farfaderen, mens den næstældste efter morfaderen. Den ældste datter

efter farnoderen og den næstældste efter mormoderen.

Her var det lige omvendt, da det var moderens forældre, der først blev kaldt op.

Dette skyldtes sandsynligvis, at gården var købt af hendes forældre - måske til en favorabel pris, og at hendes far stadig boede på gården.

Af de 10 søskende var der kun fem, som blev gift, nemlig fem af pigerne. I alt fik Niels Laursen og Birthe Pedersdatter 12 børnebørn. Et af dem nr. 4d, Kirsten Marie Madsen døde så sent som 1946. Hendes gravsten står stadig på Tapdrup Kirkegård. Hun var gift med *Jochim Stiel* f. 15.1.1851 i Bramsted i Holsten, og sammen fik de 14 børn. Efterkommere med dette særprægede navn bor stadig på Viborgeggen (og desuden andre steder i Danmark samt i Norge).

Knud Erik Riisager in memoriam

Ved Knud Erik Riisagers død den 23. maj 2023 mistede det lokalhistoriske arbejde på Tjeleengen en ildsjæl.

Han kom til verden den 11. juni 1933 i Vendsyssel og døde således kort tid før sin 90-års fødselsdag efter et langt og aktivt liv, som familien skrev i dødsannoncen. Knud Erik fik samtidig med sin kommende hustru, Helga, lærereksamen fra Nørre Nissum Seminarium i 1958, og efter nogle år som lærere på Djursland fik de i 1967 begge ansættelse på Hammershøj Skole. I 1970 blev Riisager viceinspektør. Efter mere end tyve år i den stilling valgte han med indførelsen af computere på skolerne at skifte til jobbet som skolernes it-konsulent. Riisager var meget optaget af de muligheder, han fremsynet kunne se lå i den nye teknologi.

Han satte sig ind i den "helt fra bunden" ved selv at købe en computer som samlesæt. Både i stillingen som viceinspektør og it-konsulent kunne hans anlæg for administration og struktur komme til udfoldelse, egenskaber der – sammen med en stor grad af ordenssans – også var særdeles værdifulde i hans

Knud Erik Riisager studerer seneste udgave af "Tjele på Langs", november 2022.

omfattende arbejde med lokalhistorien i den gamle Tjele Kommune. Ægteparret Riisager gik på pension i 1996, og flyttede for tolv år siden til Viborg.

Netop i 1996 – i forbindelse med et kulturelt fremstød i Tjele Kommune – blev det besluttet, at der skulle udgives en lokalhistorisk årbog. Riisager var, som nylig pensionist og særdeles lokalhistorievidende, en oplagt kandidat til rollen som tovholder, en opgave, som han heldigvis sagde ja til. De næste tretten år ydede han en kæmpe indsats med det tidskrævende redaktionsarbejde, og samtidig var han selv artikelskribent. Med undtagelse af en enkelt årgang af "Tjele på Langs" fjorten udgivelser har han til hver bog bidraget med en vigtig, velskrevet og veldokumenteret artikel, og er dermed bogens flittigste skribent til dato.

Interessen for den lokale historie blev udmøntet på forskellig vis. I 2013 modtog Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkiv således en meget stor gave, da det fik overdraget en imponerende stor udklippsamling – resultatet af Helga og Knud Erik Riisagers kæmpe arbejde med gennem mere end 40 år at indsamle og systematisere avisudklip m.m. fra hele Tjele Kommunes levetid. Det værdifulde materiale har i dag sin helt særlige plads på arkivet og har fået

navnet Riisager Samlingen.

Det har været et stort privilegium at samarbejde med Riisager omkring "Tjele på Langs" gennem de mange år – så at sige at stå i mesterlære. Da han valgte at stoppe i redaktionen i 2010, var det godt at kunne læne sig op ad hans velkendte arbejdsform, som vi stadig benytter. Når den næste bog udkommer, vil vi savne Riisagers navn i indholdsfortegnelsen, men hans store indsats for at vigtig lokalhistorisk viden er bevaret for eftertiden vil blive husket.

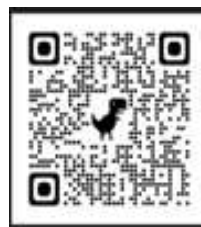
Æret være Knud Erik Riisagers minde.

Lene Hove

QR-koder – en hurtig genvej!

På Senior Folkemødet på Sønæs den 20. juni 2023 var der som noget nyt et "Egnstelt", hvor repræsentanter for områder udenfor Viborg By, "reklamerede" for disse. Marianne Lybæk Witt, fortalte på vegne af Tjeleegnens Lokalhistoriske Forening om de mange spændende natur- og kulturseværdigheder i vores gamle Tjele Kommune. I den forbindelse blev der omdelt et informationsark til tilhørerne. Dette var foruden et kort også forsynet med disse to QR-koder.

Prøv at scanne dem med dit mobilkamera!

Så kommer du nemt til Tjeleegnens Lokalhistoriske Arkivs hjemmeside.

Denne giver adgang til kortet med forslag til en rundtur til de på Folkemødet omtalte seværdigheder samt beskrivelsen af dem.

Arkivet har planer om at arbejde videre med at benytte QR-koder fremover i forskellige sammenhænge. (Se side 4-5)

Lene Hove

Stordal - en fredfyldt perle. "Stuerdåel"

Vest for Hovedvej 13 i Løvel kan man opleve et dramatisk landskab med dybe slugter og store bakker. Det kuperede terræn er mindelser fra istiden. I en af slugterne har Viborg Motorklub anlagt en motorbane og i alle slugter er der vej eller markvej, der munder ud til Skals å-dalen.

En af slugterne er Stordal. En lille fredfyldt plet, - en lille perle, hvor man føler tiden står stille imellem de store bakker.

Ca 8 km nord for Viborg ad hovedvej 13 kan man dreje til venstre mod vest til Stordal.

Mod øst hedder vejen Jordemodervej og den krydser Gl. Røddingvej ved Baunehøjgård og gik i gamle dage videre til Sødalvej.

Hele strækningen blev iflg Historiske kort fra 1815 kaldt Havris Hovvej.

Hovedvej 13 ses nederst i billedet og Stordalvej længst til højre. Foto Danmark set fra luften 1990

Vejen var i gamle dage øde og ubeboet. Den første beboelse på strækningen var Jordemodervej 1, der blev udstykket i 1836 fra Kophøjgård (matr 18a) som arvefæste til Jens Nielsen og den næste og sidste på vejen var Baunehøjgård, der blev grundlagt i 1876 af Niels Chr. Andersen, udstykket fra Hjordhøj på Pederstrupvej.

Man må formode, på grund af navnet, at det var den vej bønderne fra Havris brugte, når de skulle på hoveriarbejde på Sødal Gods.

Når man i dag går ad den gamle vej mod Stordal, bliver man betaget af en storslået natur, i dag med få beboelser. De ligger lunt og godt gemt i de store bakker. Efter beboelserne kan man fortsætte ad en lille markvej, for til sidst at møde Havrisvej og det store udsyn over Skals å-dalen, og det vestligste punkt i Løvel sogn.

Lyngbakkerne og hederne i Stordal var i gamle dage ejet af gårdene i Løvel by og blev brugt til færehold, lyngfoder og lyngbrændsel. Først omkring 1880 begyndte man at opdyrke nogle af lyngbakkerne og den stenede hede, og parcellerne blev efterhånden udstykket fra gårdene i Løvel by.

Beboerne i Stordal har selv sørget for skiltning af deres lille fredelige sted. Bagved skiltene ses gården Hedely fra 1913. Foto: Jonna Bach 2023

Den første gård man møder på Stordalvej er Hedely. Den er udstykket fra gården Kirkelund i Løvel. Ejeren af Kirkelund, Niels Rytter havde påbegyndt opdyrkningen, men først da barnebarnet Jens Peder Kristensen i 1913 fik parcellen som en del af sin arv, tog opdyrkningen fart. Jens Peder og hans kone Margrethe byggede gården og fik med stort slid opdyrket den stenede hede og en del af lyngbakkerne.

Den næste gård på vejen blev kaldt Hedebo og var fra 1919 ejet af Alfred Jørgensen og senere sønnen Niels. Den var udstykket fra matr 12a (Tinggade 13) i Løvel i 1903 og købt i sin tid af N.P. Jensen. Længere nede i af vejen møder man et moderne træhus. Der var indtil for nogle år siden en ret beskeden ejendom, kaldet Bakkely, hvor Henning og Martha Klausen boede. Den var udstykket i 1887 fra Esgildgård i Løvel.

Den sidste gård i slugten blev købt i 1883 af Søren "Teglbrænder" Nielsen. Navnet Teglbrænder stammer fra dengang Søren arbejdede på teglværket i Åstrup og navnet har fulgt familien siden.

I mange år var Sørenns barnebarn Chr. Thybo Nielsen (Teglbrænder) og hans kone Grethe, der ejede gården og i dag er det deres barnebarn, der er ejer. Fra Chr. Teglbrænders gård går en lille vej op i bakkerne til gården Gitteborg, der også er udstykket af matr 12a.

Ejendommene ligger lunt og putter sig mellem bakkerne. Bagerst i billedet aner man engene ved Skals Å.

Forrest i billedet ses Stordalvej 2.
Foto: Danmark set fra luften 1959.

Af Jonna Bach 2023

Kontrolassistenten på besøg

Hvis man hører til den gruppe af befolkningen, der læser avis, støder man ofte på jobannoncer, hvor virksomheder søger efter en **controller**.

Ofte kan man være i tvivl om, hvad det er for en størrelse.

I sit arbejde blev min far kun kendt under navnet **kontrollen**. Der gik også flere år, inden det gik op for mig, hvad han egentlig lavede.

Men ordbogen har selvfølgelig en officiel forklaring:

Kontrol-assistent, en. især (landbr.): person, der for en kontrolforening rejser rundt og undersøger køernes mælkemængde, -fedme osv

Det er ikke min far, men Kristian Sommerlund, Vester Nebel ca. 1932.

Arbejdet bestod hovedsagelig i at kontrollere mælkemængde og fedtindhold. Det skete ved en kemisk proces – gerberering – opkaldt efter en schweizer, der hed Gerber.

I en del år havde jeg den fornøjelse at være med min far rundt på gårdene, når han udførte sit kontrolarbejde”.

Det var heldigvis i de år, hvor han kunne køre rundt i bil.

Som nystartet kontrolassistent kørte han rundt på cykel. I starten syv dage om ugen, sommer og vinter. Oprindeligt overnattede han også hos landmanden og var derfor på kost og logi. Det harmonerede ikke med et familieliv og blev afskaffet.

Men det skete da ofte, at kontrollen blev inviteret på et måltid mad sammen med familien og de ansatte, der var på gården.

Det gik op for mig, at som kontrolassistent kom man meget tæt på både landmandens måde at drive sit landbrug på, men også på familielivet.

Var man på en måned rundt ved de fleste landmænd i området, fik man et godt indtryk af, hvad der foregik. Man kunne udveksle nyheder og sladder. Man kunne se hvilke landmænd, der klarede sig godt og man kunne følge med i, om børnene havde det godt. Det var en balancegang ikke at bringe for megen sladder med rundt, men samtidig viderebringe viden, som gården kunne have gavn af.

I dag er der store krav til hygiejne omkring behandling af mælk.

Tidligere blev der mange steder taget let på de dele. De, der var mest fremme i skoene, havde malkemaskinerum med fliser på væggene og masser af vand og rengøring. Andre steder var der ikke langt mellem komøg og mælken til mejeriet.

Her var det kontrollens opgave på en diplomatisk måde på at forklare, at den dårlige betaling fra mejeriet måske kunne forklares med dårlig rengøring.

Samarbejdet med landmanden bestod jo også i at rådgive om foderets betydning for mælkeydelsen. Når køerne var på marken, gik det måske af sig selv. Men for at få mere og bedre mælk måtte der mere til. Kraftfoder skulle tages i brug. Doseringen mv. var også betinget af et godt forhold mellem landmanden og kontrollen.

Var man kontrolassistent var det en stor fordel at være god til at omgås dyr. Hvis en bidsk gårdhund én gang havde set sig gal på postbudet eller kontrollen, var det svært at bevæge sig rundt. I de dage var der hunde på alle gårde. Fik man et godt forhold til gårdens hund var det også lettere at få et godt forhold til gårdens ejer.

Det kunne være et hårdt liv at være kontrolassistent. Arbejdsdagene var aldrig ens. Nogle steder startede malkningen meget tidligt om morgenen og nogle steder sluttede den meget sent. Sygedage skulle man helst ikke have.

I dag har alle køer et plasticmærke sat i øret. På mærket er koens ”cpr. nr.”. Tidligere klippede man med en tang et nummer i koens ører.

Stod bæstet stille var det en nem sag, men en urolig ko på flere hundrede kilo skulle man have respekt for. Det kunne gå galt for både landmand og kontrolassistent.

Arbejdet var i mange år dårligt lønnet. Landmændene skulle via deres kontrolforening selv betale lønnen til kontrolassistenten. De kæmpede ofte en sej

Peter Nielsen. Gamtofte og Soby-Turup Arkiv 1925-45.

kamp for at holde lønnen lav. Specielt de, der synes, at med kost og logi og en cykel krævede det ikke de store lønninger. Opfattelsen var også, at gik det et år dårligt for landbruget, skulle kontrolassistent da ikke stikke næsen op efter lønforhøjelse.

Gradvis kom fagforeningerne på banen over for kontrolforeninger og landboforeningen. Det betød markant bedre lønninger og mere ordnede forhold. Det hjalp også at nye generationer af landmænd kom til.

Det hændte også at kontrolassistenten blev bedt om at lave en speciel form for kontrol. Landmandens betaling for mælken er afhængig af både kvalitet og kvantitet.

Nogle få faldt derfor for fristelsen til at fortynde mælken med vand fra vandhanen. Så havde man pludselig 120 liter "mælk" i stedet for 100. Hvis mejeriet opdagede fidusen, bad man nogle gange kontrolassistenten om hjælp til at måle det forhøje-

de vandindhold

Et par gange blev min far bedt om at hjælpe politiet med at få sagerne opklaret. Han forsøgte at undgå at blive indblandet, fordi det jo var folk, han kendte. Omvendt var det vigtigt at landmændene som ejere af mejeriet kunne stole på, at alle havde rent mel i posen og i hvert fald ikke vand i mælken.

På den tid var det mere frit at være på landet. Tempoet var ikke så højt. Der var heller ikke så mange og så store maskiner.

Mine første køretimer fik jeg gratis, når min far udenfor byen overlod mig rattet. Der var heller ingen bemærkninger fra landmændene, der ofte selv havde deres unge mennesker til at øve sig på markvejene.

Jobbet som kontrolassistent eksisterer stadig.

Per Vester 31.5.2023

Ukendt krypt fundet under Rødding Kirke

1. maj 2023 blev Rødding Kirke nok en gang ryddet for inventar, da en nødvendig reparation skulle foretages.

Der var blevet registreret skimmelsvamp i trægulvet i koret, så det blev besluttet, at dette problem skulle løses ved at bryde dette trægulv op og erstatte det med gulv af klinker. Samtidig benytter man lejligheden til at reparere nogle murskader, som man har fundet bag epitafiet i koret.

Det er ikke så længe siden Rødding Kirke sidst var lukket ned, da gulvet under stolerækkerne i skibet skulle udskiftes. Dette foregik i 2012, og ved dette arbejde stødte man på en krypt under midten af skibet. Denne krypt blev man opmærksom på allerede i 1957, da kirken også gennemgik en omfattende restaurering, og om denne restaurering vil jeg forsøge at videregive en fortælling fra en, som var med til denne restaurering, og som oplevede nogle spændende ting i forbindelse hermed.

Evald Bach, som bor i Rødding og her står oven på krypten, fortæller, at han i 1957 havde været inde som soldat og efter hjemsendelsen, havde han et par måneder ledig, inden han skulle begynde i

et nyt arbejde. Hans far var murer i Rødding og havde fået tjansen med at deltage i restaureringen af Rødding Kirke, og han kunne godt bruge den unge Evalds hjælp, så Evald gik til hånd og var god med en skovl og havde godt med kræfter, og i den sammenhæng kom han til at støde lidt hårdt til et stykke træ, som de var stødt på under gulvet midt i skibet ca. ud for prædikestolen, og der åbenbares et hulrum. Hvad var nu det?

Evalds nysgerrighed blev vakt, og han bukkede sig ned for at se, hvad der var dernede. Der var ganske mørkt, men han fik fremskaffet noget lys, og nede i dybet åbenbares et specielt syn.

Her har man i 2012 gravet ind til de store natursten, der udgør siderne i krypten under midtergangen

2 voksenkister med 2 barnekister ovenpå. Efter den første undren blev de naturligvis nysgerrige og fik lirket dækslet over en af kisterne til side for om muligt at se, hvad der mon gemte sig indeni. Som

Evald siger, så var der ikke andet end smuld og ingen synlige knogler, men noget uhyggeligt var det.

Hvem var det mon, der var blevet stedt til hvile under kirkens gulv? Der var ikke nogen kilder, der kunne give antydning herom, men man gættede på, at med den gravplads måtte det sandsynligvis være en tidligere ejer af Sødal, da kirken og Sødal gennem tiderne har været tæt forbundne. Der er ikke i arkiverne nogen angivelse af, hvem der ligger i kisterne under gulvet i koret i Rødning Kirke

Efter den første undren blev man enige om lige så stille at lukke hullet igen uden al for megen offentlighed omkring det, for man var godt klar over, at hvis der skulle startes en større udredning, så ville det blive en dyr omgang, og penge havde man ikke for mange af.

Som sagt blev gulvet lige så stille reetableret, og tingene blev dysset ned og gik efterhånden i glemmebogen – indtil man i 2012 igen stødte på de store sten, som udgjorde kryptens sider og nogle kraftige bjælker, som man mente måtte have været en del af loftet over krypten. Her foretog man en lidt mere nøjagtig opmåling af krypten, som viste sig at være ca. 5,5 m lang, bredden kunne man ikke endeligt fastlægge. Den er opbygget af utildannede natursten og har sandsynligvis haft et fladt loft af træ.

Derudover stødte man også på nogle uforklarlige forskelle og nedsynkninger i underlaget under trægulvet, og man gisnede om, at det måske kunne skyldes underliggende begravelser.

Hvem ved hvilke mulige hemmeligheder Rødning Kirke stadig gemmer?

Efterskrift

Som jeg indledte med at skrive, så er dette skrift foranlediget af, at der i sin tid blev fundet et ukendt gravkammer i Rødning Kirke. Beretningen sluttet med, hvilke mulige hemmeligheder mon Rødning Kirke stadig gemmer. Dette spørgsmål er nu ved at blive undersøgt, for i forbindelse med fjernelsen af trægulvet i koret er man stødt på et nyt ukendt gravkammer, som nu skal undersøges.

Det nye gravkammer er beliggende midt i koret og viser sig som en muret hvælving, som hæver sig op over gulvniveauet i resten af kirken. Samtidig afsløres hvad der tilsyneladende er en udluftningskanal fra kravkammeret, som munder ud i væggen under det, der var fundament for epitafiet.

Billeder der viser gravkammeret under koret fra hhv. øst og vest

Ved nærmere undersøgelse afslørede en ret stor kanal, hvorigennem det lykkedes at fremføre et kamera til gravkammerets indre.

Her viste det sig, at der rent faktisk er et ca. 20-25 m² stort rum, ca. 5 m langt og 4 m bredt med en frihøjde under hvælvingsloftet på ca. 2 m.

I den vestlige ende af rummet er en tilmuret dør, som sandsynligvis har tjent som adgangsdør fra selve kirkerummet til gravkammeret.

I gravkammerets nordlige og sydlige side er der to åbninger, som må antages at have haft adgang ud til det fri, så evt. luftgener blev ført ud herigennem. Disse udgange er på et senere tidspunkt blevet muret til,

hvilket kan konstateres på et billede taget ud under kirkemuren inde fra den nordlige kanal, som var den kameraet blev ført ned gennem. Så kommer spørgsmålet selvsagt om, hvem der kan tænkes at være begravet i så stort et rum inde under kirken. Svaret bliver faktisk givet ved at læse teksten på epitafiet, som lyder som følger:

”HER UNDER DETTE ALTERGULF HUILER ERLIG OG WELBYRDIE MAND WERNER PARSBERG CHRISTOPHERSØN TIL SÆEDAL, CANICHE TIL WIBORG DOMKIRCHE SOM LOD GIØRE DETTE EPITAPHIUM GUD TIL AERE OCH RØDING KIERCHE TIL BEPRYDELSENGUD GIFVENHANNEM MED ALLE TRO CHRISTNE EN AEREFULKD OG GLAEDELIG OPSTANDELSE PÅ DOMMEDAG AMEN. DEN 24 MARTI ANNO 1649.

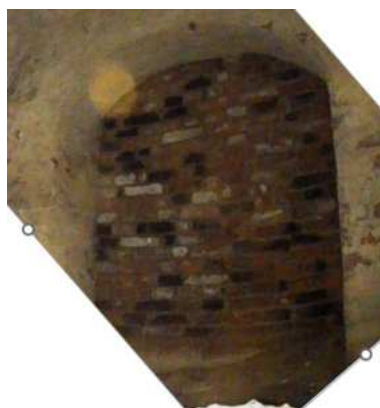
Verner Parsberg døde faktisk først den 21. august 1665, så han har i 16 år kunnet se sin egen mindetavle i kirken.

Ud fra billederne, som blev taget nede i gravkammeret, kan man ikke skelne, hvor mange kister der har været. Kun kan man se, at der er nogle planker, som ligger i forskellige retninger, hvilket måske kunne indikere, at der har været mere end én kiste. Der er ikke synlige rester af ligene, men noget der måske er kistebeslag eller måske små knoglerester.

Nu skal det afgøres af menighedsrådet i samråd med bl.a. Nationalmuseet og Viborg Museum, hvad der videre skal ske. Skal der åbnes, så det kan undersøges mere detaljeret, hvad man kan finde af interessante ting? eller skal gravfreden atter sænke sig over Werner Parsbergs gravkammer.

Det vil nok bl.a. være en overvejelse af økonomisk art blandet med et ønske om snart at kunne komme til at bruge kirken igen. Det er noget, der afgøres hen over sommeren, og vi venter spændt

Per Busk

Niels Nielsen fra entreprenørfirmaet TEF har gjort det muligt for os at se ind i gravkammeret.
Tak til Niels!

Den tilmurede dør fra kirkerum til gravkammer.
Billede fra gravkammerets indre.

Hvis ikke eksperterne kommer ind i rummet, må vi alle gætte!!!

Den tilmurede udluftningskanal mod nord. Kanalen er lavet af hensyn til indeklima i kirken

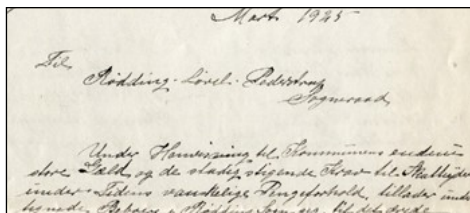
Degnetrussel 1925

Krisen kradsede også i 1925, og befolkningen i Rødding syntes, at man godt kunne vente med at bygge ny lærerbolig.

Rødding Skole og lærerbolig 1858

Man lavede en underskriftsindsamling i Rødding og skrev til "sognerødderne"

Marts 1925

Til Rødding – Løvel – Pederstrup Sogneraad

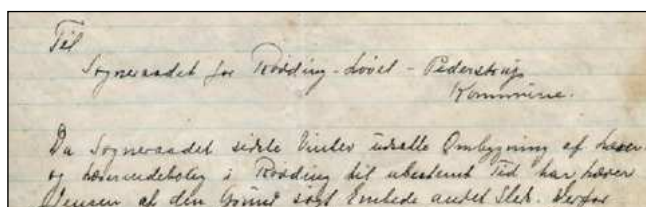
Under Henvisning til Kommunens endnu store Gæld og de stadig stigende Krav til Skatteydere under Tidens vanskelige Pengeforhold tillader undertegnede Beboere i Rødding Sogn sig til det ærede Sogneraad at fremkomme med Begæring om at udsætte Opførelsen af en ny Lærerbolig i Rødding. Da det for Tiden er meget dyrt at bygge og den gamle Lærerbolig er brugelig, anser man af anførte Grunde at en Udsættelse af Byggeriet er paa krævet nødvendig og forsvarlig.

Lærer Jensen blev ansat i Rødding 7. jan. 1919.

Da han truede med at flytte, hvis ikke der blev gjort noget ved hans bolig, var Rødding-borgerne noget rystede, for ham ville man nødig miste. Straks lavede man en ny underskriftsindsamling med over halvtreds underskrifter.

Lærer Jensen

Til Sogneraadet for Rødding – Løvel - Pederstrup Kommune

Da Sogneraadet sidste Vinter udsatte Ombygning af Lærerbolig i Rødding til ubestemt Tid har Lærer Jensen af den Grund søgt Embede andet Sted. Derfor tillader underskrevne Beboere her i Skoledistriktet at andrage det ærede Sogneraad om at Bygningssagen maa blive optaget igen til hurtig og velvillig Behandling saaledes, at den nye Lærerbolig kan staa færdig til Brug i Sommeren 1925.

Som Grund kan anføres, at Boligen er saa fugtig at Møbler og Bohave tager Skade deraf, hvilket vi antager er det ærede Sogneraad bekendt. Men det som for os er det vigtigste er, at vi beholder Lærer Jensen, da det er vor Overbevisning, at han udfører Arbejdet i Skolen med Forstaaelse og Interesse.

I Tilfælde af Lærerskifte kan det ske, at Embedet med den nuværende Bolig kun søges af mindre godt kvalificerede Lærere, hvorfor vi haaber, at det ærede Sogneraad vil tage Henstillingen til hurtigst mulig Behandling.

Navn	Bopæl	Navn	Bopæl
P. Andersen	Rødding	Mrs. Milla Mathiesen	Rødding
Anders Løjbrügge	Rødding	Margrethe Christoffersen	Rødding
Johan Karl Jørgensen	Rødding	Peder Pedersen	Rødding
Jenssen Pederstrup	Rødding	Jenssen Jørgensen	Rødding
Karl Hønsbo	Rødding	Bror Peder Pedersen	Rødding

Sognerådet tager henvendelsen seriøst og i 1928 står den nye lærerbolig færdig. Jørgen Dalager

Lærerboligen i Rødding.

RØDDING SKOLE 1929/1930

Hammershøj Autoophug

„Spioner“ ved Viborg.

På Facebook skriver **JensPeter Laursen** den 19. marts : *I min søgen efter mine forfædres historie på Vejrumbro Kro og Købmandsgaard, kom jeg forbi denne spion artikel i Jyllandsposten: side 4 2 spalte nederst*

Tak til ham for dette klip fra JP 23. feb. 1916. Efterfølgende renskrevet.

I Søndags ved Middagstid blev Viborg Politi i Følge »Vib. Stiftst« alarmeret ved Efterretningen om, at tyske Spio-

I Søndags ved Middagstid blev Viborg Politi Ifølge ”Vib. Stiftst” alarmeret ved Efterretningen om, at tyske Spioner var sete i Nærheden af Skovsgaard. Det var en Mand fra Tapdrup og en fremmed Missionær, som han var kjørende med til Viborg, der havde observeret dem. Meget mistænkelige saae de ud, udstyrede som de var med Rygsæk etc. – hvem andre end Tyskere kunde finde paa at gaa med Rygsæk på denne Aarstid – og den ene af dem var tydelig set aftegne Tærrænet og gjøre Optegnelser paa et Stykke Papir, som han hurtigt stak til sig, da Vognen kjørt forbi ham. Ja, der var ingen Tvivl, det maatte være Spioner.

Politiet satte sig ogsaa strax i Bevægelser, og da det ved Telefonens Hjælp oplystes, at tre Personer var gaaet ind i Vejrumbro Kro, blev Statspolitibetjenten hurtigt beordret til paa sin Motorcykle at tage ud og stoppe dem i Farten.

Medens Alt dette foregik, sad de tre Fordægtige, -

der viste sig at være tre gjæve Mænd fra Viborg, hvis Passion er lange Fodture, og som netop benyttede det straalende Vejr til over Vejrumbro at gaa en Tur i Nøraadalen – i den gjæstfrie Kro og nød i hyggelig Velvære den i Rygsækkene medbragte Frokost; intet anende, hvilken Opmærksomhed de var Gjenstand for. Stor blev derfor deres Forbauselse, da Hr. Fuhr pludselig dukkede frem, og det viste

Vejrumbro Kro. I tilbygningen var der bageri, men den blev nedrevet samtidig med vejændringen, som omtales senere.

sig, at det var dem, hans Ankomst gjaldt, men Moroen blev naturligvis ikke lille, da Aarsagen erfarede.

Naa, deres Identitet blev jo hurtigt godtgjort, og med Hensyn til de kriminelle Tegninger og Optegnelser viste det sig, at de maatte reduceres til, at en af Selskabet medens han ventede paa de andre, der var bleven noget tilbage, havde benyttet Lejligheden til paa deres Generalstabskort, som altid medføres paa deres Udflugter, at undersøge Vejforholdene paa den sydlige side af Dalen.

Jørgen Dalager